

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia ja varojen arvostamisesta verotuksessa annettua lakia.

Esityksen mukaan varojen arvostamisesta verotuksessa annettua lakia muutettaisiin siten, että osakevaihdossa omistusta vaihtavat osakkeet arvostettaisiin hankkivan yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa osakevaihtoa edeltävään hankintamenuon. Muutos rajattaisiin koskemaan vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiä osakevaihtoja ja sitä sovellettaisiin voimaantulon jälkeen päätetyn osingonjaon verotukseen sekä yhtiön varojen arvostamiseen.

Lisäksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osakevaihtoa koskevaan säännökseen lisättäisiin uusi momentti hankintamenuon määräytymisestä osakkeita hankkivalla yhtiöllä. Osakkeiden hankintamenuona pidettäisiin niiden osakevaihtoa edeltävää hankintamenuoa. Lisäys vastaisi varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain ehdotettua muutosta ja rajattaisiin koskemaan vastaavasti vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiä osakevaihtoja. Muutosta sovellettaisiin voimaantulon jälkeisiin osakeluovutuksiin sekä hankintamenuon määrittämiseen.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osakevaihtosäännökset ulotettaisiin koskemaan Euroopan talousalueen ulkopuolisia maita tiettyjen lisäedellytysten täytyessä. Lisäksi osakevaihtosäännökseen ehdotetaan muutoksia rahavastikkeeseen. Muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa.

Lisäksi varojen arvostamisesta verotuksessa annettuun lakiin ehdotetaan muutosta, joka antaisi yhtiölle muutoksenhakuoikeuden oman osakkeensa vertailuarvoon. Muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

Esitys liittyy vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1 Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 Nykytila ja sen arviointi.....	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Osakevaihtojärjestelyt ja osinkoverotus.....	6
2.3 Osakevaihdon jälkeinen osakkeiden luovutus.....	7
2.4 Osakevaihdon rahavastike.....	8
2.5 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin	9
2.6 Muutoksenhaku matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon	10
3 Tavoitteet	10
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	10
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	10
4.1.1 Osakevaihtojärjestelyjen huomioiminen osinkoverotuksessa.....	10
4.1.2 Osakevaihdoilla hankittujen osakkeiden hankintameno	12
4.1.3 Osakevaihdon rahavastike.....	13
4.1.4 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin	13
4.1.5 Vertailuarvon muutoksenhaku	14
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	14
4.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen	14
4.2.2 Vaikutukset verovelvollisille	15
4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	16
4.2.4 Verotuottovaikutuksen kompensatio	16
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot	16
5.1 Vaihtoehdot osinkoverotuksen minimoinnin estämiselle.....	16
5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailta käytetyt keinot	18
6 Lausuntopalaute.....	19
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	19
7.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta	19
7.2 Laki varojen arvostamisesta verotuksessa.....	21
8 Voimaantulo	22
9 Suhde muihin esityksiin.....	22
9.1 Suhde talousarvioesitykseen	22
LAKIEHDOTUKSET	23
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	23
Laki varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta.....	25
LIITE	27
RINNAKKAISTEKSTIT	27
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	27
Laki varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta.....	29

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sopinut puoliväliriihessä vuosien 2026–2029 julkisen talouden suunnitelmasta. Puoliväliriihessä tehtyjen päätösten ytimessä ovat muun muassa Suomen talouskasvun edellytysten vahvistaminen ja julkisen talouden kestävyys. Osana kasvutoimien rahoitusta hallitus päätti estää osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojärjestelyjen epätarkoituksenmukaisen hyödyntämisen verotuksessa.

Hallituksen puoliväliriihen kasvupaketin mukaan Suomesta pitää tehdä maa, jonne kasvuyritykset haluavat tulla kasvamaan. Suomen pitää myös olla osaavalle pääomalle houkutteleva paikka sijoituksille. Verotusta on kehitettävä sellaiseksi, että pääomat löytävät kasvua parhaalla mahdollisella tavalla tukevan kodin. Puoliväliriihen kasvutoimiin sisältyvän kirjauksen mukaan Suomen osakevaihtosäännökset ulotetaan koskemaan Euroopan talousalueen (ETA) ulkopuolisia maita ja samalla tarkastellaan osakevaihdossa maksetun rahavastikkeen määräytymistä ja tehdään siihen tarpeelliset muutokset.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet/tunnuksella/VM048:00/2025>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Osakevaihtosäännökset

Osakevaihto on elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa (360/1968), jäljempänä elinkeinoverolaki, määritelty yritysjärjestely, jossa osakeyhtiö hankkii toisen osakeyhtiön osakkeet tai osuuden niistä ja antaa hankittavan yhtiön osakkeenomistajille vastikkeena omia osakkeitaan. Jos osakevaihtosäännösten edellytykset täyttyvät, on järjestely verotuksessa veroneutraali eli osakkeet luovuttaneelle osakkeenomistajalle syntynyt voittoa ei katsota veronalaiseksi tuloksi eikä tappiota vähennyskelpoiseksi menoksi.

Elinkeinoverolain 52 f §:n 1 momentin mukaan osakevaihdolla tarkoitetaan järjestelyä, jossa osakeyhtiö hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin kymmenen prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.

Elinkeinoverolain 52 f §:n 2 momentissa säädetään osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotuksesta. Säännöksen 1 momentin mukaan toteutetussa osakevaihdossa osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotuksessa osakevaihdossa syntynyt voittoa ei katsota

veronalaiseksi tuloksi eikä tappiota vähennyskelpoiseksi menoksi. Vaihdoissa vastaanotettujen osakkeiden hankintamenona pidetään luovutettujen osakkeiden verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Siltä osin kuin vastikkeena saadaan rahaa, osakevaihtoa pidetään kuitenkin veronalaisena luovutuksena.

Osakevaihtoa koskeva sääntely perustuu Euroopan unionin yritysjärjestelyitä koskevaan direktiiviin (”Yritysjärjestelydirektiivi” 2009/133/EY), joka säädettiin alun perin jo vuonna 1990. Alkuperäinen yritysjärjestelydirektiivi saatettiin Suomessa voimaan vuonna 1996 Suomen liittyttyä Euroopan unioniin (EU) vuonna 1995. Ennen tätä Suomen verolainsäädännössä ei ollut osakevaihtoa koskevia erityissäännöksiä. Yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalaa laajennettiin vuonna 2005, jolloin mm. osakevaihdon perusteita laajennettiin siten, että osakeyhtiön omistaessa jo enemmän kuin puolet toisen yhtiön äänimäärästä, osakevaihdoilla oli mahdollista hankkia lisää tämän yhtiön osakkeita. Yritysjärjestelydirektiivin muutokset kodifioitiin vuonna 2009, jonka jälkeen yritysjärjestelydirektiivi on ollut sellaisenaan voimassa.

Yritysjärjestelydirektiivi soveltuu EU-jäsenvaltioiden välisiin yritysjärjestelyihin, mutta niin Suomessa kuin monessa muussakin jäsenvaltiossa päätettiin yhtenäistää kotimaisten ja rajat ylittävien yritysjärjestelyjen verotus sallimalla kotimaisiin yritysjärjestelyihin samat veroedut kuin yritysjärjestelydirektiivi edellyttää. Näin ollen elinkeinoverolain 52 §:n 1 momentin mukaan osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan kotimaisten osakeyhtiöiden osakkeiden vaihtoon ja saman pykälän 2 momentin mukaan osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös silloin kun osakkeiden vaihto koskee EU-jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen vapaan sijoittautumisoikeuden periaatteen vuoksi osakevaihtoa koskevaa säännöstä sovelletaan myös, kun osakkeita hankkivan yhtiön kotipaikka sijaitsee sellaisessa ETA-valtiossa, joka ei kuulu EU-jäsenvaltioihin (KHO 2012:93).

Yritysjärjestelydirektiivin mukaan ”osakkeidenvaihdolla tarkoitetaan tointa, jolla yhtiö hankkii toisen yhtiön yhtiöpääomasta itselleen tämän yhtiön ääntenenemmistön antavan osuuden tai, jos yhtiöllä jo on ääntenenemmistö, se hankkii lisäpääomaa antaen vaihdossa viimeksi mainitun yhtiön osakkaille heidän arvopapereidensa vastineeksi ensiksi mainitun yhtiön liikkeeseen laskemia yhtiöpääomaa vastaavia arvopapereita ja mahdollisesti käteisvälirahan, jonka määrä ei kuitenkaan saa ylittää 10:tä prosenttia vaihdettujen arvopapereiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollisesta vasta-arvosta”.

Hallituksen esityksessä yritysjärjestelyjä koskevien elinkeinotulon verottamisesta annetun lain säännösten muuttamisesta (HE 177/1995 vp) on todettu, että yritysjärjestelydirektiivin tavoitteena on poistaa verotuksellisia esteitä yritystoiminnan uudelleenjärjestelylle EU:n alueella vaarantamatta jäsenvaltioiden verotuksellisia intressejä. Verotuksellisten esteiden poistamisen odotetaan parantavan yritysten kilpailukykyä ja -olosuhteita sekä tuottavuutta. Tavoite pyritään toteuttamaan siten, että tietyt edellytykset täyttävät uudelleenjärjestelyt voidaan toteuttaa ilman, että niistä aiheutuu välittömiä veroseuraamuksia järjestelyihin osallisille yhteisöille tai niiden osakkaille. Ehtona on kuitenkin, että vastaanottavan yhteisön verotuksessa varojen hankintamenot ja muut siirtyvät menot vähennetään samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty varat luovuttaneen yhteisön verotuksessa. Verotus lykkääntyy näin ollen siihen ajankohtaan, jolloin tapahtuu yritysjärjestelyä seuraava omaisuuden luovutus. Yritysjärjestelydirektiivin tarkoitus ei ole myöntää lopullista verovapautta ja sääntelyllä onkin pyritty turvaamaan jäsenvaltioiden oikeus arvonnousun verottamiseen siirtyneen omaisuuden tai vastikkeena saatujen osakkeiden luovutuksissa.

Osakevaihhdossa osapuolina ovat kohdeyhtiön osakkeita hankkiva osakeyhtiö ja kohdeyhtiön osakkeenomistaja, joka saa vastikkeen luovuttamia osakkeita vastaan. Voimassa olevassa verolainsäädännössä säännellään osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan verotuksesta. Elinkeinoverolaissa tai yritysjärjestelydirektiivissä ei kuitenkaan säännellä osakevaihhdossa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksesta tai hankittujen osakkeiden hankintamenosta, joten osakkeiden hankintameno hankkivan yhtiön verotuksessa määräytyy verolain yleisten periaatteiden pohjalta. Osakevaihto ei ole yleisseuraanto ja yhtiöoikeudellisesti osakevaihhdossa on kyse suunnatusta osakeannista apportiomaisuutta eli kohdeyhtiön osakkeenomistajien osakkeita vastaan. Verotuksessa tällaista apportiomaisuuden sijoittamista osakeyhtiöön pidetään vaihtona.

Erityissäännöksen puuttuessa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksessa hankittujen osakkeiden hankintamenoksi muodostuu niiden käypä arvo luovutushetkellä. Korkeimman hallinto-oikeuden tapauksessa KHO: 2002:81 osakkeet hankkivan yhtiön verotuksessa osakevaihhdolla hankittujen osakkeiden hankintamenoksi katsottiin niiden käypä arvo, vaikka osakkeiden hankintamenona kirjanpitoon kirjattaisiin tätä alempi arvo.

Osakkeen matemaattisen arvon laskenta

Varojen arvostamisesta verotuksessa annetussa laissa (1142/2005), jäljempänä arvostamislaki, säädetään osakeyhtiön nettovarallisuuden sekä osakkeen matemaattisen arvon ja vertailuarvon laskemisesta. Osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Arvostamislain 3 §:ssä säädetään yhtiön varojen arvostamisesta osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa. Osakeyhtiön varat arvostetaan nettovarallisuutta laskettaessa pääsääntöisesti niiden tuloverotuksessa poistamattomaan hankintamenoon, mutta pääsäännön mukaiseen arvostamiseen tehdään kuitenkin muutamia poikkeuksia. Esimerkiksi käyttöomaisuuteen kuuluvien listaamattomien osakeyhtiöiden osakkeet arvostetaan nettovarallisuuslaskelmalla pääsäännöstä poiketen niiden yhteenlaskettuun vertailuarvoon, jos se on niiden yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa suurempi (ns. arvovertailu). Muuhun omaisuuteen kuuluvat varat arvostetaan vastaavin periaattein. Osakkeen vertailuarvoa laskettaessa noudatetaan matemaattisen arvon laskemista koskevia säännöksiä laissa säädetyin poikkeuksin.

Arvostamislain mukaan muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön osakkeen matemaattinen arvo saadaan jakamalla nettovarallisuuden määrä yhtiön ulkona olevien osakkeiden lukumäärällä. Laskennassa huomioon ei siis oteta yhtiön lunastamia tai muutoin hankkimia omia osakkeita. Osakkeen matemaattinen arvo perustuu yhtiön edeltävän vuoden nettovarallisuuteen, jolloin esimerkiksi osakkeen verovuoden 2026 matemaattinen arvo perustuu vuoden 2025 nettovarallisuuteen. Matemaattista arvoa käytetään osakkaan verotuksessa jaettaessa yhtiöltä saatu osinko ansio- ja pääomatuloksi.

Arvostamislain 10 §:ssä säädetään uuden yhtiön osakkeen arvostamisesta. Säännöksen mukaan uuden yhtiön, jonka ensimmäinen tilikausi ei ole päättynyt ennen verovuoden alkua, osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan osakkeen nimellisarvo tai nimellisarvon puuttuessa kirjanpidollinen vasta-arvo taikka yhtiön tai sen osakkaan sitä vaatiessa nimellisarvoa tai kirjanpidollista vasta-arvoa korkeampi osakkeen merkintähinta. Arvostamislain 12 §:ssä säädetään uusien osakkeiden eli verovuoden aikana merkittyjen osakkeiden matemaattisen arvon laskemisesta. Uusien osakkeiden matemaattinen arvo määräytyy samalla tavalla kuin edellä mainitun uuden yhtiön osakkeen matemaattinen arvo.

Arvostamislaissa ei ole erillistä säännöstä osakevaihhdossa saatujen vastikeosakkeiden matemaattisen arvon määrittämisestä, joten osakevaihhdossa hankkivan yhtiön antamien vastikeosakkeiden matemaattinen arvo lasketaan arvostamislain yleisten säännösten mukaan.

2.2 Osakevaihtojärjestelyt ja osinkoverotus

Osinkoverosääntelyssä osakeyhtiötä ja osakkeenomistajaa käsitellään erillisinä verovelvollisina. Osinkotulon verotus on kaksinkertaista, koska osakeyhtiö maksaa tuloksestaan yhteisöveroa ja osakkeenomistaja maksaa veroa tästä tuloksesta jaetusta osingosta. Tätä kaksinkertaista verotusta on lievennetty säättämällä saatu osinko osakkeenomistajan verotuksessa kokonaan tai osittain verovapaaksi.

Kotimaisen listaamattoman osakeyhtiön jakama osinko on ketjuverotuksen estämiseksi verovapaata toiselle listaamattomalle osakeyhtiölle. Tuloverolain (1535/1992) 33 b §:ssä säädetään muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osinkotulon verotuksesta. Luonnollisen henkilön listaamattomasta osakeyhtiöstä saama osinkotulo jaetaan pääomatulo-osinkoon ja ansiotulo-osinkoon. Jakaminen pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon perustuu osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiseen arvoon. Esimerkiksi vuoden 2025 joulukuussa päättyneen tilikauden perusteella lasketaan matemaattinen arvo verovuodelle 2026, jonka perusteella osakkeenomistajan vuonna 2026 saaman osingon verovapaa ja pääomatulona verotettava osuus määräytyy. Pääomatulo-osinkoa on 8 prosentin vuotuinen tuotto osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle, jolloin osinko on 150 000 euroon asti 25-prosenttisesti veronalaista pääomatuloa ja 75-prosenttisesti verovapaata tuloa (ns. huojenettu osinko). Kahdeksan prosentin vuotuisen tuoton ylittävältä osalta saatu osinko on ansiotulo-osinkoa, josta 25 prosenttia on verovapaata ja 75 prosenttia veronalaista ansiotuloa.

Osakkeet hankkivan yhtiön verotuksessa osakevaihdoilla hankittujen osakkeiden hankintamenoksi merkitään osakkeiden käypä arvo, joka yleensä kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta ja sitä kautta seuraavalle verovuodelle laskettavaa osakkeiden matemaattista arvoa. Osakevaihdon yhteydessä myös verovuoden aikana merkittyjen uusien vastikeosakkeiden matemaattiseksi arvoksi katsotaan vaadittaessa osakkeen käyvän arvon mukainen merkintähinta. Osakevaihdoilla saavutettu osakkeen korkeampi matemaattinen arvo mahdollistaa suuremman huojenetun osingon määrän osakkeenomistajille. Tapauksessa KHO 2017:78 oli kyse veronkiertosäännöksen soveltamisesta osakevaihtoon. Oikeuskäytännön perusteella KHO katsoi, ettei elinkeinoverolain 52 h §:n veronkiertosäännöstä voida soveltaa, jos järjestelystä ei ole syntynyt konkreettisia ja järjestelmälle vieraita veroetuja. Osinkojen verokohtelun muuttumista ei KHO:n mukaan voitu pitää järjestelmälle vieraana veroetuna, vaan se oli luonnollinen seuraus siitä, että osinkoa osakkeenomistajalle jakava yhtiö on eri kuin ennen ja sen nettovarallisuus on järjestelyn seurauksena suurempi kuin osinkoa aiemmin jakaneella liiketoimintaa harjoittavalla yhtiöllä.

Esimerkki. A Oy harjoittaa operatiivista liiketoimintaa. Tilinpäätöshetkellä 31.12.2024 A Oy:n nettovarallisuus on 100 000 euroa ja henkilö A omistaa kaikki A Oy:n osakkeet. A Oy:n osakkeiden yhteenlasketuksi matemaattiseksi arvoksi verovuodelle 2025 muodostuu 100 000 euroa. Vuonna 2025 huojenettua osinkoa voisi nostaa 8 000 euroa (100 000 euroa * 8 prosenttia).

Vuonna 2025 toteutetaan osakevaihtojärjestely, jossa henkilö A perustaa uuden holdingyhtiön A Group Oy:n. A Group Oy hankkii kaikki A Oy:n osakkeet ja antaa vastikkeena A:lle uusia osakkeitaan. A Oy:n osakkeet arvostetaan osakevaihdon yhteydessä substanssi- ja tuottoarvon perusteella, ja osakkeiden käyväksi arvoksi saadaan 250 000 euroa. Jos A Group Oy:n nettovarallisuus muodostuisi järjestelyn jälkeen vain A Oy:n osakkeista, huojenettua osinkoa voisi nostaa 20 000 euroa (250 000 euroa * 8 prosenttia). Määrä olisi 2,5-kertainen verrattuna tilanteeseen ennen osakevaihtoa.

Mahdollisuus suurempaan huojennettuun osinkoon saattaa kannustaa puhtaasti verotuksellisista syistä toteutettaviin osakevaihtoihin. Pienten ja keskisuurten yritysten osakevaihdossa on usein kyse samojen osakastahojen kesken toteutettavasta järjestelystä osinkoverotuksen optimoimiseksi, jolloin osakkailla on intressi määrittää osakkeiden hankintameno mahdollisimman suureksi.

Elinkeinoverolain tai yritysjärjestelydirektiivin osakevaihtosäännöksissä ei säädetä siitä, miten osakkeiden hankintameno määritellään hankkivan yhtiön verotuksessa. Erityissäännöksen puuttuessa osakevaihdolla hankitut osakkeet arvostetaan hankkivan yhtiön verotuksessa niiden käypään arvoon osakevaihdon hetkellä. Osakevaihtojärjestely mahdollistaa kohdeyhtiön arvostamisen välittömästi hankkivan yhtiön nettovarallisuuslaskelmalla käypään arvoon, joka vaikuttaa hankkivan yhtiön verotukseen sekä sen osakkeenomistajien osinkoverotukseen. Käyvän arvon määrittäminen on siten osakevaihtojärjestelyillä saavutettavien veroetujen keskiössä.

Käyvän arvon käsitettä ei määritellä verolainsäädännössä. Verotuskäytännössä käypänä arvona pidetään osakkeen todennäköistä luovutushintaa ja käypä arvo määritellään ensisijaisesti saman yhtiön osakkeista riippumattomien osapuolten välillä maksettujen kauppahintojen perusteella. Listaamattoman osakeyhtiön osakkeille ei ole kuitenkaan saatavissa noteerausta eli julkisessa kaupankäynnissä muodostunutta arvoa. Listaamattoman yhtiön osakkeilla tehdään kauppvoja lisäksi harvoin, jolloin käyvän arvon määrittäminen muodostuu hankalaksi. Listaamattoman osakeyhtiön osakkeilla ei siten ole yhtä ainoata oikeaa arvoa ja se, millaista arvoa tavoitellaan, vaikuttaa arvonmääritysmenetelmän valintaan. Osakkeen käypä arvo määritellään käytännössä tapauskohtaisesti ja arvonmäärittelyissä voidaankin päätyä hyvin erilaisiin lopputuloksiin.

Viime vuosina osakevaihtojärjestelyjen määrät ovat kasvaneet voimakkaasti. Verohallinnosta saatujen tietojen mukaan osakevaihtoa koskevien ennakkoratkaisujen määrä on kasvanut merkittävästi: vuoden 2019 noin 300 ennakkoratkaisusta yli 1000 ennakkoratkaisuun vuoteen 2024 mennessä. Verohallinto onkin valvonut osakevaihtoja ja niissä käytettyjä arvostuksia jo useamman vuoden ajan. Verohallinnossa tehdyn arvion mukaan valtaosa osakevaihtojärjestelyistä voidaan katsoa toteutetun osinkoverotuksen optimoimiseksi, sillä esimerkiksi vuoden 2023 osalta noin 70 prosentissa tapauksista osakevaihtoa varten oli perustettu uusi holdingyhtiö osakkeiden hankkimista varten ja lähes kaikissa tapauksissa taustalla oli suppea omistuspiiri, jolloin osakevaihdon yhteydessä osakkeiden tosiasiallinen omistus ei vaihtunut. Verohallinnon tiedotteen mukaan lisäksi joka kuudes Verohallinnon valvoma osakevaihdossa hankkiva yhtiö arvostaa osakkeen arvon liian korkeaksi osakevaihdossa. Osakkeiden arvostamiseen liittyvät tulkintakysymykset ja oikeusriidat lisäävät sekä viranomaisten että yritysten hallinnollista taakkaa.

2.3 Osakevaihdon jälkeinen osakkeiden luovutus

Osakkeiden vastikkeellinen luovutus lähtökohtaisesti realisoi luovutusvoiton tai -tappion verotuksessa. Osakevaihtosäännösten soveltuessa osakkeiden luovutuksesta syntynyt voitto ei ole veronalainen tai tappio vähennyskelpoinen ja osakkeenomistajan verotuksessa sovelletaan jatkuvuusperiaatetta muun muassa osakkeiden hankintamenon osalta. Osakevaihdolla saavutettava verotuksen lykkääntymisetu ei kuitenkaan ole pysyvä, vaan verotus lykkääntyy siihen ajankohtaan, jolloin tapahtuu osakevaihtoa seuraava osakkeiden luovutus. Osakevaihdon jälkeinen osakkeiden luovutus realisoi siis osakkeenomistajan verotuksessa osakkeiden arvonnousun tai arvonalaskun.

Osakkeita osakevaihdolla hankkiva osakeyhtiö merkitsee osakkeiden hankintamenoksi niiden hankintahetken käyvän arvon. Yhtiön luovuttaessa osakkeita myöhemmin, luovutusvoiton tai -

tappion määrä lasketaan osakevaihdossa muodostuneen hankintamenon perusteella. Osakevaihtoa edeltänyt arvonnousu jää tällöin verotuksen ulkopuolelle. Elinkeinoverolain 6 b §:n edellytysten täytyessä osakkeet voivat olla myös täysin verovapaasti luovutettavissa. Mahdollisuus osakeomistuksen pienempään luovutusvoittoveroon tai kokonaan verovapaaseen luovutukseen saattaa huojennetun osingon ohella kannustaa verotuksellisista syistä toteutettaviin osakevaihtoihin.

2.4 Osakevaihdon rahavastike

Osakeyhtiölaissa (624/2006) ei ole erityissäännöksiä osakevaihdosta. Osakeyhtiölain yhtiörakenteen muuttamista koskevat säännökset eivät aseta vaatimuksia muissa yritysjärjestelyissä annettavan rahavastikkeen määrästä, vaan esimerkiksi sulautumisvastike saa olla osakevastikkeen lisäksi rahaa, muuta omaisuutta ja sitoumuksia. Osakeyhtiölain mukaan osakkeilla ei tarvitse olla nimellisarvoa ja yhtiökäytännössä vallitseva linjaus onkin, ettei tavallisilla osakeyhtiöillä enää ole osakepääomaa.

Elinkeinoverolain mukaan osakevaihdossa vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 10 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.

Niin yritysjärjestelydirektiivi kuin kansallinen lainsäädäntökään eivät ota kantaa siihen, miten rahavastikkeen 10 prosentin enimmäismäärä lasketaan. Myös hallituksen esityksessä HE 177/1995 vp on todettu yritysjärjestelydirektiivin jättävän epäselväksi, onko direktiivissä tarkoitettu rajoittaa rahavastikkeen määrä 10 prosenttiin osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta (järjestelykohtainen) vai onko vaatimus osakaskohtainen. Yritysjärjestelydirektiivissä rahavastike on kuitenkin määriteltä yhtenevästi kaikkien yritysjärjestelyjen osalta.

Kotimaisessa oikeus- ja verotuskäytännössä rahavastikkeen enimmäismäärä on katsottu laskettavan järjestelykohtaisesti, mihin esimerkiksi sulautumissäännöksen sanamuoto osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta viittaa. KHO:n päätöksessä 2020:71 on katsottu, että osakevaihdossa rahavastikkeelle asetettua 10 prosentin enimmäismäärää on perusteltua tulkita siten, että se lasketaan saman järjestelyn yhteydessä kaikille osakkeenomistajille luovutettavan rahavastikkeen kokonaismäärän perusteella. Järjestelykohtainen tarkastelu tarkoittaa siis, että rahavastiketta voidaan suorittaa järjestelyjen yhteydessä kokonaisuudessaan korkeintaan 10 prosenttia ja sen voi jakaa osakkeenomistajien kesken siten, että yksittäisen osakkeenomistajan osalta osuus voi ylittää 10 prosenttia. Järjestelykohtainen tulkinta on yhtenäinen kaikissa yritysjärjestelyissä.

Samojen osakastahojen välillä toteutetuissa osakevaihtojärjestelyissä koko kohdeyhtiön osakekanta siirretään hankkivan yhtiön omistukseen osakevastiketta vastaan, eikä rahavastiketta yleensä käytetä. Rahavastiketta voidaan tarvittaessa käyttää esimerkiksi osakkeiden vaihtosuhteen tasaamiseen.

Elinkeinoverolain mukaan osakevaihdon rahavastikkeen enimmäismäärä on sidottu osakepääomakirjaukseen. Osakkeiden merkintähinta voidaan kirjata myös sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, josta varojen jako on helpompaa kuin osakepääomasta. Osakevaihdon yhteydessä rahavastiketta ei siten voida antaa ollenkaan, jos merkintähinnan maksu kirjataan osakepääoman sijaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Oikeuskirjallisuudessa kannatusta on saanut ehdotus, jossa rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutetaan omaan pääomaan kirjattavaan merkintämaksuun nykyisen osakepääomaan merkittävän määrän sijaan (esim. Immonen 2024, s. 540).

Osakevaihtosäännöstä on pidetty rahavastikkeen osalta tarpeettoman rajoittavana ja aika ajoin on myös esitetty, että 10 prosentin rahavastikkeen enimmäismäärä tulisi poistaa kokonaan tai laskenta tulisi tehdä osakas- tai osakekohtaisesti eikä kokonaisuutena järjestelykohtaisesti¹. Valtiovarainvaliokunnan mietinnön (VaVM 42/2006 vp) mukaan hallituksen esityksen (HE 247/2006 vp) asiantuntijakuulemisessa oli ehdotettu yleisesti kaikkien yritysjärjestelyiden osalta, että sallittavan rahavastikkeen rajoittamisesta enintään 10 prosenttiin vastikeosakkeiden nimellis- tai vasta-arvosta luovuttaisiin. Valiokunta ei kuitenkaan puoltanut muutosehdotusta vaan totesi, että rajoituksen tarkoituksena on sulkea pois kaupan luonteiset toimet direktiivin soveltamisalasta. Rahavastikkeen mahdollisuus tuo kuitenkin järjestelmään joustavuutta ja on välttämätön esimerkiksi silloin, kun jotkut vähemmistöosakkaista eivät halua tulla vastaanottavan yhtiön osakkaiksi. Suuremman rahavastikkeen määrän salliminen ei mietinnön mukaan ole tämän käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista. Yritysjärjestelydirektiivi on vähimmäisdirektiivi, joten jäsenvaltiot voisivat ottaa käyttöön direktiiviä lievempää sääntelyä.

Kotimaisessa oikeuskäytännössä (mm. KHO: 2020:71) samanaikaisesti toteutetun osakevaihdon ja osakekaupan on katsottu olevan samaa hankintaliiketoimea, jolloin rahavastikkeen määrä kaupan ja osakevaihdon yhdistävissä tilanteissa usein ylittää järjestelykohtaisen 10 prosentin rajan. Rahavastikkeen sallitun määrän ylittyessä järjestely johtaa myös osakevaihtoon osallistuvien osakkeenomistajien luovutuksen verotukseen, mikä hankaloittaa osakkeita vastikkeeksi saaneen osakkeenomistajan verojen maksua ja voi käytännössä johtaa järjestelyn toteuttamiseen ajallisesti kahdessa eri vaiheessa tai järjestelyn toteuttamisen kokonaan osakekauppana.

2.5 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin

Elinkeinoverolain osakevaihtosäännökset mahdollistavat nykymuodossaan veroneutraalin osakevaihdon kotimaisiin ja EU:n sisällä tehtyihin järjestelyihin. SEUT- ja ETA-sopimuksen vapaan sijoittautumisoikeuden periaatteen vuoksi osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovelletaan myös, kun hankkivan yhtiön kotipaikka sijaitsee sellaisessa ETA-valtiossa, joka ei kuulu EU-jäsenvaltioihin.

KHO:n päätöksen 2023:74 mukaisesti vapaan sijoittautumisoikeuden periaate ei kuitenkaan sovellu tilanteeseen, jossa kolmannessa maassa oleva yhtiö sijoittautuu EU:n jäsenvaltioon. Siten elinkeinoverolain 52 f §:ää vastaavia periaatteita ei sovelleta, eikä osakevaihtoa pidetä veroneutraalina luovutuksena, jos kohdeyhtiö tai osakkeet hankkiva yhtiö sijaitsee muualla kuin EU-jäsenvaltioissa tai ETA-valtioissa. Toisin kuin osakevaihtoa, samaan yritysjärjestelydirektiiviin perustuvia kansallisia sulautumista koskevia säännöksiä voidaan tietyissä tilanteissa soveltaa jo nyt ETA:n ulkopuolisiin rajat ylittäviin fuusioihin (KHO 2021:36). Nykysäännökset mahdollistavat rajat ylittävän veroneutraalin yritysjärjestelyn sulautumisella, mutta eivät osakevaihdoilla.

Yritysjärjestelydirektiivin ja sijoittautumisvapauden periaatteen mukaisesti jäsenvaltiot ovat velvollisia soveltamaan osakevaihtoa koskevia säännöksiä EU:ssa ja ETA:lla tapahtuviin osakevaihtoihin, mutta ETA:n ulkopuolisiin kolmansiiin maihin EU-oikeuden säännöksillä ei ole vaikutusta. Jäsenvaltiot voivat kuitenkin halutessaan soveltaa vastaavia säännöksiä myös

¹ Muun muassa Risto Murron työryhmä esitti Kasvuriihi- hankkeen loppuraportissaan 2025, että yritysjärjestelysäännöksiä on muutettava niin, että osake- ja muun vastikkeen suhdetta tarkastellaan osaketasolla, ei osakas- tai järjestelykokonaisuustasolla.

ETA:n ulkopuolisiin kolmansiin maihin. Useat jäsenvaltiot sallivatkin tietyin edellytyksin veroneutraalin osakevaihdon myös ETA:n ulkopuolelle.

Etenkin kasvuyrityksille pääoman hankkimisen katsotaan olevan yksi tärkeimpiä yrityksen kasvattamisen edellytyksiä ja rahoitusta tarvitaan myös ulkomaisilta sijoittajilta. Osakevaihto on tyypillinen eurooppalaisten kasvuyritysten keino hankkia rahoitusta esimerkiksi Yhdysvaltojen tai Yhdistyneen Kuningaskunnan rahoitus- ja pääomamarkkinoilta.

Kun veroneutraali osakevaihto on mahdollinen muihin EU ja ETA-valtioihin ja osa näistä valtioista mahdollistaa veroneutraalin osakevaihdon edelleen ETA:n ulkopuolisiin valtioihin, saadaan verotuksen lykkäytymisetu jo nyt toteutettua käytännössä yhden välivaiheen kautta.

2.6 Muutoksenhaku matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon

Arvostamislain 14 §:ssä säädetään osakeyhtiön oikeudesta hakea muutosta oman osakkeensa matemaattiseen arvoon. Säännöksessä ei sen sijaan ole mainintaa osakeyhtiön muutoksenhakuoikeudesta oman osakkeensa vertailuarvoon. Osakkeen matemaattisella arvolla tai vertailuarvolla ei ole vaikutusta osakeyhtiön omaan verotukseen, vaan ainoastaan kyseisen yhtiön osakkeenomistajan verotukseen. Osakeyhtiön osakkaat voivat siten hakea muutosta omistamiensa osakkeiden vertailuarvoon siltä osin kuin se vaikuttaa heidän verotukseensa. Yhden osakkaan oikaisuvaatimuksen perusteella tehtyä muutosta vertailuarvoon ei voida kuitenkaan suoraan ottaa huomioon muiden osakkaiden verotuksissa.

Osakkeen vertailuarvoa tarvitaan, kun lasketaan osakeyhtiön osakkaana olevan liikkeen- tai ammatinharjoittajan tai yhtiön nettovarallisuutta. Perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 55 §:n mukaisesti sukupolvenvaihdoshuojennuksessa käytettävä arvo määritetään vertailuarvon laskentaperusteiden mukaisesti. Virheellisesti laskettu vertailuarvo voi vaikuttaa osakkaana olevien osakeyhtiöiden nettovarallisuuden laskentaan ja sitä kautta myös niiden osakkeiden matemaattiseen arvoon.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on pyrkiä estämään osinkoverotuksen minimoiminen epätarkoituksenmukaisten osakevaihtojärjestelyjen avulla. Sääntelyn tulisi olla mahdollisimman selvää, jolloin verotus olisi ennustettavaa ja hallinnollisesti tehokasta. Lisäksi säännösten tulee olla yhteensopivia myös EU-oikeuden asettamien edellytysten kanssa.

Esityksen tavoitteena on myös helpottaa liiketoiminnan uudelleenjärjestelyjen toteuttamista ja rahoituksen hankkimista Suomessa sekä vahvistaa kilpailukykyä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Osakevaihtojärjestelyjen huomioiminen osinkoverotuksessa

Esityksessä ehdotetaan, että osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtyjen osakevaihtojen avulla saatava epätarkoituksenmukainen osinkoverohyöty estettäisiin säätämällä arvostamislaissa osakevaihdoissa omistusta vaihtavien osakkeiden arvostusperiaatteista. Osakkeet arvostettaisiin käyvän arvon sijaan osakevaihtoa edeltävään poistamattomaan hankintamenoon, jolloin käypä arvo ei paisuttaisi hankkivan yhtiön nettovarallisuutta eikä siten kasvattaisi yhtiöstä nostettavan

huojennetun osingon määrää. Muutoksen seurauksena yksinomaan osinkoverotuksen minimoimiseksi tehdyt osakevaihtojärjestelyt loppuisivat.

Kun yritysjärjestelydirektiivin ja siihen perustuvan elinkeinoverolain 52 f §:n tavoitteena on poistaa verotuksellisia esteitä yritystoiminnan uudelleenjärjestelyiltä unionin alueella vaarantamatta jäsenvaltioiden verotuksellisia intressejä, ei direktiivin tai kansallisen osakevaihtosäännöksen tarkoituksena ole tuottaa ylimääräisiä verohyötyjä osinkoverotuksen muodossa. Osinkoa jakavan yhtiön nettovarallisuudella ei kansainvälisesti vertaillen ole merkitystä huojennetun osingon määrään, eikä osakevaihtosäännöstä laadittaessa sen ole tarkoitettu vaikuttavan osinkoverotukseen. Suomessa osinkoverotukseen liittyvä verohyöty on direktiivin ja elinkeinoverolain 52 f §:n tarkoituksen ulkopuolinen tahaton verohyöty, joka on syntynyt kansallisen osinkoverojärjestelmän ja osakevaihtosäännöksen yhteisvaikutuksena. Direktiivin ja elinkeinoverolain 52 f §:n tarkoituksen vastaisena ongelmaan voidaan puuttua lainsäädäntöä muuttamalla.

Kun osakevaihtojärjestelyt osinkoverotuksen minimoimiseksi liittyvät pääasiassa tilanteisiin, joissa osakevaihdon kohteena oleva yhtiö ja hankkiva yhtiö ovat saman osakaspiirin omistuksessa, muutos ehdotetaan rajattavan koskemaan vain saman lähipiirin välillä toteutettuja osakevaihtoja, joissa osakkeiden omistus järjestelyn seurauksena vain muuttuu välilliseksi. Tällöin ehdotettu muutos soveltuisi osinkoverotuksen minimointiin tähtääviin osakevaihtoihin, mutta ei rajoittaisi perusteettomasti riippumattomien osapuolten välillä liiketaloudellisiin perustein tehtäviä osakevaihtoja.

Arvostamislain muutosta sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen päätettyjen osingonjakojen verotukseen, mutta ei takautuvasti ennen lain voimaantuloa päätettyihin osingonjakoihin. Osinkojen verokohtelun muuttaminen niin, että se rajoittaa ennen ehdotettua lain voimaantuloa toteutettujen osakevaihtojen perusteella saatavia etuja lain voimaantulosta lähtien ei ole luonteeltaan takautuvaa sääntelyä.

Hyvin vanhojen osakevaihtojen osalta osakevaihtoa edeltävän hankintamenon ja etuyhteyksimääritelmän jälkikäteinen selvittäminen voisi kuitenkin muodostua haasteelliseksi, jolloin muutosta ehdotetaan sovellettavan vain 1.1.2017 tai sen jälkeen toteutettuihin järjestelyihin. Rajauksen taustalla on useita oikeudellisia ja hallinnollisia perusteita, jotka puoltavat aikarajan asettamista juuri kyseiseen ajankohtaan. Ensinnäkin osakevaihtoa edeltävän hankintamenon luotettava selvittäminen sekä etuyhteyksimääritelmän arviointi osakevaihdon toteuttamishetkellä muodostuvat sitä haasteellisemmiksi mitä vanhemmasta järjestelystä on kysymys. Verohallinto on siirtynyt sähköiseen tietojärjestelmään vaiheittain vuodesta 2016 alkaen, jolloin verotustietojen jälkikäteinen saatavuus ja tarkastettavuus kyseistä ajankohtaa aikaisemmilta vuosilta olisi verovelvollisille ja Verohallinnolle huomattavasti haasteellisempaa ja alttiimpi virheille. Lisäksi verotusta koskevien asiakirjojen säilytysaika on yleensä noin 10 vuotta verovuoden päättymisestä. Toiseksi korkeimman hallinto-oikeuden vuonna 2017 antama ratkaisu (KHO 2017:78) on vaikuttanut olennaisesti osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojen yleistymiseen. Tämän vuoksi ennen kyseistä ratkaisua toteutettujen järjestelyjen sisällyttämistä säännöksen soveltamisalaan ei pidetä perusteltuna, koska muutoksen tavoitteena on puuttua nimenomaisesti osinkoverotuksen minimointiin perustuviin järjestelyihin. Lisäksi näistä osakevaihtoista saadut verohyödyt ovat suurimmillaan juuri osakevaihtoa seuraavina verovuosina, ja järjestelystä saatavan verohyödyn määrä alenee mitä enemmän järjestelystä on kulunut aikaa. Tämän vuoksi säännöksen ulottamista ennen vuotta 2017 toteutettuihin osakevaihtoihin ei pidetä tarkoituksenmukaisena eikä tarpeellisenä sääntelyn tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Muutos soveltuisi kattavasti osinkoverotuksen minimointiin tähtääviin osakevaihtojärjestelyihin, mutta sitä ei tarpeettomasti sovellettaisi aikaisempiin järjestelyihin.

Osakevaihdossa omistusta vaihtavat osakkeet voitaisiin hankintamenon sijasta vaihtoehtoisesti arvostaa myös osakevaihtoa edeltävään matemaattiseen arvoonsa tai vertailuarvoonsa. Aikaisemman matemaattisen arvon käyttäminen voisi olla joissakin tilanteissa jälkikäteen helpommin toteutettavissa kuin osakevaihtoa edeltävän poistamattoman hankintamenon käyttäminen. Matemaattinen arvo löytyy yhtiön osakevaihtoa edeltävällä verotuspäätöksellä. Vertailuarvon jälkikäteinen selvittäminen olisi yksinkertaisinta, sillä Verohallinto julkaisee vuosittain listan listaamattomien osakeyhtiöiden vertailuarvoista. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin arvostamaan osakkeet aikaisempaan hankintamenuon jatkuvuusperiaatteen mukaisesti kuten osakkeenomistajankin verotuksessa. Arvostamislaissa sekä elinkeinoverolaissa käytetään lisäksi hankintamenua yleisesti osakkeiden arvostuksen perusteena matemaattisen arvon tai vertailuarvon sijasta. Kun muutos ehdotetaan rajattavaksi vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiin osakevaihtoihin, ei osakevaihtoa edeltävän hankintamenon selvittäminen muodostu myöskään ongelmaksi, koska osakkeita luovuttanut osakkeenomistaja ja hankkiva yhtiö kuuluvat samaan lähipiiriin. Ongelmallisinta hankintamenon selvittäminen olisi tapauksissa, joissa osakeomistus olisi hajaantunut ja osakevaihdosta olisi kulunut huomattavan pitkä aika. Nyt ehdotetuilla etuyhteys- ja ajallisella rajauksella tätä ongelmaa ei kuitenkaan synny.

Yritysjärjestelydirektiivi ei estä jäsenvaltioita säätämästä osakevaihdolla omistusta vaihtavien osakkeiden arvostamisperiaatteista hankkivan yhtiön nettovarallisuutta laskettaessa. Muutoksella ei myöskään asetettaisi lisäedellytyksiä osakevaihdossa osakkeita luovuttavan osakkeenomistajan verotuksen lykkääntymisedulle, vaan tarkoituksena olisi säätää omistusta vaihtavien osakkeiden arvostamisesta lähipiiriin sisällä toteutettujen osakevaihtojen osalta.

4.1.2 Osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenu

Esityksessä ehdotetaan, että elinkeinoverolakiin lisättäisiin säännös osakevaihdolla hankittujen osakkeiden hankintamenosta. Ehdotuksen mukaan osakevaihdossa osakkeita hankkivan osakeyhtiön verotuksessa osakkeiden hankintamenona pidettäisiin osakevaihtoa edeltävää poistamatonta hankintamenua. Tällöin käypä arvo ei kasvattaisi hankintamenua osakkeita myöhemmin luovutettaessa ja osakevaihtoa edeltävä hankintamenu vastaisi myös arvostamislakiin ehdotettavaa muutosta.

Osakevaihtoa edeltävän hankintamenon käyttäminen hankkivalla yhtiöllä olisi perusteltua, sillä yritysjärjestelyissä noudatetaan laajasti jatkuvuusperiaatetta ja osakevaihdossa sitä sovelletaan jo luovuttavan osakkeenomistajan verotuksessa, kun luovutettujen osakkeiden hankintamenu siirtyy osakevaihdossa vastaanotettujen osakkeiden hankintamenoksi. Tämä voisi johtaa kuitenkin joissakin tapauksissa kaksinkertaiseen verotukseen, mikäli osakevaihdossa yhtiön hankkimat osakkeet luovutettaisiin myöhemmin, eivätkä ne olisi verovapaasti luovutettavia käyttöomaisuusosakkeita ja vastaava arvonnousu verotettaisiin lisäksi kohdeyhtiön osakkeenomistajien luovuttaessa vastikkeena saamansa osakkeet.

Kun osakevaihtojärjestelyjen ongelmat, niin hankintamenon kasvattamiseen kuin osinkoverotuksen minimointiin liittyvät lähinnä tilanteisiin, joissa osakevaihdon kohteena oleva yhtiö ja hankkiva yhtiö ovat saman osakaspiirin omistuksessa, muutos ehdotetaan rajattavan koskemaan vain etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välillä toteutettuja osakevaihtoja, joissa osakkeiden omistus vain muuttuu välilliseksi. Tällöin ehdotettu muutos soveltuisi osakkeiden hankintamenon kasvattamiseen liittyviin osakevaihtoihin eikä rajoittaisi perusteettomasti riippumattomien osapuolten välillä liiketaloudellisin perustein tehtäviä osakevaihtoja. Lähipiiriin välisissä osakevaihtojärjestelyissä arvonnousun kaksinkertainen verotus on myös lähtökohtaisesti epätodennäköistä, koska hankkivasta yhtiöstä yleensä

muodostuu osakkeenomistajilleen osinkoa jakava sijoitusyhtiö. Etuyhteyden määritelmä vastaisi sisällöltään arvostamislakiin ehdotettavaa muutosta.

Muutoksella olisi vaikutusta lain voimaantulosta alkaen osakevaihdolla jo hankittujen osakkeiden hankintamenon määrittämiseen. Muutos vaikuttaisi kuitenkin vasta lain voimaantulon jälkeisiin osakeluovutuksiin, ja niistä syntyvän veronalaisen tulon määrään, joten se ei ole luonteeltaan takautuvaa sääntelyä. Muutosta ehdotetaan sovellettavan vain 1.1.2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin arvostamislain muutosta vastaavasti.

Osakevaihdossa hankittujen osakkeiden hankintamenon määrittäminen ei kuulu yritysjärjestelydirektiivin soveltamisalaan. Direktiivi ei estä jäsenvaltioita verottamasta vastaanotettujen osakkeiden myöhemmästä luovutuksesta johtuvaa voittoa samalla tavalla kuin ennen hankintaa olemassa olevien osakkeiden luovutuksesta johtuvaa voittoa. Muutoksella ei siten asetettaisi lisäedellytyksiä osakevaihdossa osakkeita luovuttavan osakkeenomistajan verotuksen lykkääntymisedulle, vaan tarkoituksena olisi säätää hankittujen osakkeiden verotuksessa käytettävästä hankintamenosta lähipiirin sisällä toteutettujen osakevaihtojen osalta.

4.1.3 Osakevaihdon rahavastike

Esityksessä ehdotetaan elinkeinoverolain osakevaihtosäännöstä muutettavaksi siten, että osakevaihdossa käytettävän rahavastikkeen enimmäismäärää nostettaisiin nykyisestä 10 prosentista 50 prosenttiin. Ehdotettua enimmäismäärän muutosta puoltaisi yhtiöiden osakevaihdolla toteutettavien rakennejärjestelyjen helpottaminen ja joustavoittaminen. Rajaamalla rahavastike enintään 50 prosenttiin voitaisiin kuitenkin säilyttää yritysjärjestelydirektiivin tarkoitus sulkea pois kaupan luonteiset toimet säännösten soveltamisalasta.

Lisäksi osakevaihdon rahavastikkeen enimmäismäärä ehdotetaan laskettavaksi siten, että nimellisarvon puuttuessa rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutettaisiin omaan pääomaan kirjattavaan merkintämaksuun osakepääoman sijaan. Muutoksella myös sijoitetun oman pääoman rahastoon maksettu merkintähinta otettaisiin huomioon rahavastikkeen enimmäismäärää laskettaessa. Siltä osin kuin vastike annetaan rahana, katsottaisiin luovutus edelleen veronalaiseksi.

Osakevaihto ei ole sulautumisen ja jakautumisen tavoin yleisseuraanto ja poikkeaa siltä osin mainituista yritysjärjestelyistä rinnastuen lähinnä osakekauppaan. Ehdotettu rahavastikkeen 50 prosentin enimmäismäärä osakevaihdossa poikkeaisi sulautumisissa ja jakautumisissa sallitusta enimmäismäärästä. Osakevaihdossa rahavastikkeella voi olla laajempi sisältö, kun järjestelyyn yhdistetään samanaikaisesti esimerkiksi osakekauppoja. Muutoksen myötä osakekauppojen ja osakevaihdon välille ei välttämättä tarvitsisi jättää ajallista väliä. Yritysjärjestelysäännösten tarkoituksen mukaisesti koko vastike ei kuitenkaan voisi olla rahaa, joten rahavastikkeen 50 prosentin enimmäismäärä toisi merkittävästi enemmän joustavuutta järjestelyihin. Muutos helpottaisi veroneutraalien osakevaihtojen toteuttamista ja mahdollistaisi vastikkeen jakamisen vapaammin osakevastikkeeseen ja rahavastikkeeseen sellaisessa tilanteessa, jossa (vähemmistö)osakkeenomistajat eivät halua olla järjestelyssä mukana.

4.1.4 Osakevaihto Euroopan talousalueen ulkopuolisiin maihin

Esityksessä ehdotetaan elinkeinoverolain yritysjärjestelysäännöstä muutettavaksi siten, että osakevaihtosäännöstä sovellettaisiin kotimaisten ja eri jäsenvaltioissa olevien yhtiöiden lisäksi myös ETA:n ulkopuolisissa maissa oleviin yhtiöihin tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä.

Veroneutraalin osakevaihdon salliminen myös ETA:n ulkopuolelle mahdollistaisi rahoituksen hankkimisen esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Yhdistyneiden kuningaskuntien rahoitus- ja pääomamarkkinoilta. Pääoman hankkimisen katsotaan olevan yksi tärkeimpiä yrityksen kasvattamisen edellytyksiä etenkin kasvuyritysten osalta ja rahoitusta tarvitaan myös ulkomaisilta sijoittajilta.

Kun kotimainen lainsäädäntö sallii veroneutraalin osakevaihdon muihin EU ja ETA-valtioihin ja osa näistä valtioista taas veroneutraalin osakevaihdon edelleen ETA:n ulkopuolisiin valtioihin, saadaan verotuksen lykkääntymisetu jo nyt toteutettua käytännössä yhden välivaiheen kautta. Veroneutraalin osakevaihdon sallimisen myös ETA:n ulkopuolisiin maihin katsotaankin lähinnä vain yksinkertaistavan järjestelyä ja poistavan järjestelyiltä ylimääräisen välivaiheen. Kun nykysäännöt mahdollistavat lisäksi veroneutraalin sulautumisen ETA:n ulkopuolelle tietyissä tilanteissa, on perusteltua muuttaa myös osakevaihtosäännöksiä vastaavasti.

ETA:n ulkopuoliselle veroneutraalille osakevaihdolle esitetään lisäedellytyksenä mm. voimassa olevaa verosopimusta, kohdevaltion yhteisöverotuksen riittävää tasoa sekä suomalaista osakeyhtiötä vastaavaa yhtiömuotoa. Ilman mainittuja lisäedellytyksiä ETA:n ulkopuolelle sallittu osakevaihto voisi mahdollistaa pahimmillaan sen, että suomalainen myyjä voisi joissakin tilanteissa välttyä tulevaisuudessa jopa kokonaan osakkeiden luovutusvoiton verotukselta.

4.1.5 Vertailuarvon muutoksenhaku

Esityksessä ehdotetaan, että osakeyhtiö voisi hakea muutosta oman osakkeensa vertailuarvoon. Matemaattisen arvon tavoin muutosta haettaisiin sen verovuoden verotuspäätökseen, jolla vertailuarvo on vahvistettu. Muutosta haettaisiin kyseisen verovuoden yleisten muutoksenhakuajkojen mukaisesti. Muutoksenhakuoikeudesta osakkeen vertailuarvoon säädettäisiin arvostamislaisa.

Osakeyhtiöllä itsellään on parhaimmat tiedot nettovarallisuudestaan ja siten osakkaitaan paremmat edellytykset havaita osakkeensa vertailuarvoon vaikuttavat virheet. Tämän vuoksi olisi perusteltua, että yhtiöllä olisi oikeus hakea muutosta oman osakkeensa vertailuarvoon. Jos vertailuarvo saataisiin oikaistua yhtiön oikaisuvaatimuksen perusteella, oikaisun johdosta myös tulevien vuosien vertailuarvot olisivat oikeammat. Muutoksen jälkeen säännös vastaisi asiasisällöltään aikaisempaa varallisuusverolain (1537/1992) 27 §:n 6 momenttia.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset julkiseen talouteen

Osakevaihtojärjestelyt

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskevan muutoksen vaikutusta on arvioitu selvittämällä tietoja osakevaihtojen lukumääristä eri vuosina sekä tarkempia tietoja verovuonna 2023 tehdyistä osakevaihtojärjestelyistä. Vuoden 2023 osakevaihtojärjestelyistä on pyritty arvioimaan osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtyjen osakevaihtojen vaikutus osingonjakoon. Tällaisia tapauksia Verohallinto on arvioinut olleen vuonna 2023 noin 280 kappaletta. Näiden osakevaihtojen teoreettiseksi vuositason verotuottojen menetykseksi osakevaihdon tekemisen jälkeen Verohallinto on arvioinut lähes 15 miljoonaa euroa. Laskelma on vuositason karkea arvio, jota varten on tehty useita laskentaoletuksia.

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskevalla muutoksella estettäisiin edellä arvioitu verotuottojen menetys. Muutoksen vaikutus verotuottoon olisi vuositasolla kuitenkin edellä arvioitua suurempi. Ensinnäkin muutos vaikuttaisi lain voimaantulon jälkeisiin osingonjakopäätöksiin vuodesta 2017 alkaen tehtyjen osakevaihtojen osalta. Toiseksi osakevaihdosta saadaan verohyötyä usean vuoden aikana, jolloin usean vuoden aikana tehtyjen osakevaihtojen yhteisvaikutus kasvattaa osakevaihdoista seuraavaa vuosittaista verotuottojen menetystä ja siten muutoksesta saatavaa verotuottoa. Kolmanneksi muutos poistaisi kannustimen osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtäville osakevaihtojärjestelyille myös tulevaisuudessa. Nämä seikat huomioon ottaen arvioidaan, että muutos kasvattaisi ansio- ja pääomatuloveron tuottoa kokonaisuudessaan 37 miljoonalla eurolla, josta valtion osuus on 25 miljoonaa euroa, kuntien osuus 9 miljoonaa euroa, seurakuntien osuus 2 miljoonaa euroa ja Kansaneläkelaitoksen osuus miljoona euroa. Lisäksi muutos pienentäisi varainsiirtoveron tuottoa 3 miljoonalla eurolla.

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen 10 prosentista 50 prosenttiin voisi johtaa rahavastikkeen laajempaan käyttöön osakevaihdoissa. Rahavastikkeen määrän rajoittaminen kymmeneen prosenttiin ei fiskaalisen intressin kannalta ole välttämättä tarpeellista, koska rahavastikkeen osalta luovutus on veronalainen eikä luovutusvoiton verotusta lykätä (pois lukien osakesäästötilin sisällä tapahtuvat luovutukset). Koska rahavastike verotetaan välittömästi yritysjärjestelyn yhteydessä, rahavastikkeen käytön lisääntyminen aikaistaisi verotuksen ajankohtaa ja näin ollen aikaistaisi mahdollisten luovutusvoittoverojen kertymistä.

Toisaalta rahavastiketta koskevan nykysäännöksen rajoittavuudesta johtuen osakevaihtojärjestelyjä on todennäköisesti toteutettu kahdessa eri vaiheessa osin osakekauppoina tai kokonaan osakekauppoina. Muutos voisi siten lisätä osakevaihtoina toteutettuja järjestelyjä ja verotuksen lykkääntymistä osakevastikkeen osalta. Muutoksella ei olisi kuitenkaan merkittäviä vaikutuksia osakevaihtojärjestelyistä saataviin verotuottoihin.

Osakevaihtosäännösten ulottaminen ETA:n ulkopuolisiin maihin

Veroneutraalin osakevaihdon salliminen myös ETA:n ulkopuolisiin maihin ei yleisesti katsota aiheuttavan välittömiä vaikutuksia verotuottoa alentavasti, sillä käytännössä säännös vain siirtää verotuksen realisoivan ajankohdan myöhempään mahdolliseen luovutukseen. Muutoksella saattaa yksittäistapauksissa olla verotuottoa myöhentävä vaikutus niiden järjestelyjen osalta, jotka ennen muutosta olisivat realisoineet verotuksen järjestelyn hetkellä. Tällaiset järjestelyt on kuitenkin käytännössä usein tehty jo nyt erilaisin järjestelyin, jotta välittömiltä verovaikutuksilta järjestelyn hetkellä on pysytty välttymään.

4.2.2 Vaikutukset verovelvollisille

Osakkeiden arvostusperiaatteita koskeva muutos poistaisi kannustimen osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtäville osakevaihtojärjestelyille. Koska tällaisia osakevaihtojärjestelyjä on arvioitu olevan merkittävä osa kaikista osakevaihtojärjestelyistä, osakevaihtojärjestelyjen määrän arvioidaan muutoksen seurauksena vähenevän nykyisestä selvästi.

Osakevaihtojärjestelyt ovat kohdistuneet useilla toimialoilla toimiviin yrityksiin. Esimerkiksi vuoden 2023 osakevaihtojärjestelyjä koskevan aineiston perusteella osinkoverotuksen optimoimiseksi tehdyn noin 280 osakevaihdon kohdeyhtiöistä 24 prosenttia oli ilmoittanut päätoimialakseen ammatillisen, tieteellisen ja teknisen toiminnan, 21 prosenttia rakentamisen, 14 prosenttia tukku- ja vähittäiskaupan, 9 prosenttia teollisuuden ja 7 prosenttia terveys- ja

sosiaalipalvelujen toimialan. Muilta vuosilta vastaavaa tietoa ei ole käytettävissä, mutta toimialoittaisessa jakaumassa voidaan olettaa olevan vuosittaista vaihtelua.

Muutoksen arvioidaan alkuvaiheessa lisäävän etenkin hankkivan yhtiön ja sen osakkeenomistajien verotukseen liittyviä kysymyksiä ja selvitystarpeita, ja siten näiden verovelvollisten hallinnollista taakkaa.

Rahavastikkeen enimmäismäärän nostaminen helpottaisi osakevaihdon käyttämistä ja edistäisi siten osakevaihdon avulla tehtäviä yritysjärjestelyjä sekä voisi lisätä tällaisten yritysjärjestelyjen määrää.

Veroneutraalin osakevaihdon sallimisen ETA:n ulkopuolisiin maihin voidaan arvioida laajentavan suomalaisten yritysten mahdollisuuksia hankkia ulkomaista rahoitusta sekä mahdollistavan ulkomaisten sijoittajien pääomasijoituksia suomalaisiin yrityksiin. Siten muutos tukisi kasvuyritysten kasvattamisen edellytyksiä. Mahdolliselle ulkomaisen rahoituksen lisääntymiselle ei kuitenkaan voida esittää arviota.

4.2.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Muutoksilla arvioidaan olevan alkuvaiheessa vaikutuksia Verohallinnon toimintoihin, kuten asiakas- ja virkailijaohjeistukseen sekä verovalvontaan. Muutosten voimaan tultua asiakkaiden neuvontatarpeen arvioidaan väliaikaisesti kasvavan. Muutoksilla ei arvioida olevan vaikutuksia Verohallinnon tietojärjestelmiin. Pidemmällä aikavälillä muutosten arvioidaan vähentävän Verohallinnon osakevaihtoihin liittyvien ennakkoratkaisuhakemusten ja osakevaihtotapausten käsittelyyn käytettäviä henkilötyövuosia.

4.2.4 Verotuottovaikutuksen kompensatio

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutoksista aiheutuvat verotuottomuutokset kompensoitaisiin kunnille. Tässä esityksessä ehdotetut muutokset vähentäisivät kuntien kunnallisverotuloja yhteensä 9 miljoonaa euroa. Verotulomuutos kompensoitaisiin valtionosuusjärjestelmän kautta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot osinkoverotuksen minimoinnin estämiselle

Osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvaan osinkoverotuksen minimointiin olisi mahdollista puuttua osakevaihdossa omistusta vaihtavien osakkeiden arvostamisperiaatteista säätämisen sijasta myös muun muassa osinkoverojärjestelmää uudistamalla, veronkiertosäännöstä muuttamalla tai osakevaihtosäännösten soveltamisala voitaisiin rajata vain rajat ylittäviin tilanteisiin.

Näiden vaihtoehtojen lisäksi ansiotuloverotuksen keventämisellä ja sen seurauksena ansiotulo- ja pääomatuloverotuksen lähentämisellä vähennettäisiin myös osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojen kannattavuutta, kun korkean ansiotuloverotuksen ja matalamman pääomatuloverotuksen välinen ero ei olisi niin suuri eikä järjestelystä saatava verohyöty niin merkittävä. Ansiotuloverotuksen laskeminen tulisi kuitenkin olla todella merkittävä, jotta sillä olisi tosiasiallista vaikutusta ongelmaan.

Listamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen uudistaminen

Merkittävin syy osakevaihtojärjestelyjen viimeaikaiselle suosiolle perustuu nykyiseen osinkoverojärjestelmään, jossa huojennetun osingon määrä on sidottu osinkoa jakavan yhtiön nettovarallisuuteen. Järjestelmä kannustaa kasvattamaan nettovarallisuutta ja kohtelee eri liiketoimintaa harjoittavia yhtiöitä eri tavoin. Järjestelmä suosii vanhoja suuren nettovarallisuuden yhtiöitä, sekä aineellista pääomaa hyödyntäviä yhtiöitä uusien pienen tasevarallisuuden omaavien ja aineetonta pääomaan hyödyntävien yhtiöiden kustannuksella. Nykyinen osinkoverojärjestelmä on lisäksi monimutkainen ja suosii listaamattomia yrityksiä listattuihin yrityksiin nähden.

Mikäli osinkoverohuojennuksen ja nettovarallisuuden välisestä yhteydestä luovuttaisiin, loppuisivat samalla pääosin verotuksellisista syistä tehtyt osakevaihtojärjestelyt, joiden yksinomaisena syynä on nettovarallisuuden kasvattaminen ja huojennetusta osingosta hyötyminen. Suomi on lisäksi ainut Pohjoismaa, jossa huojennetun osingon määrä on sidottu jakavan yhtiön nettovarallisuuteen.

Toinen, esimerkiksi valtiovarainministeriön työryhmien ehdottama vaihtoehto olisi laskea huojennetun osingon prosentuaalista 8 prosentin tuottorajaa selvästi alemmas, esimerkiksi sitoen se matalariskiseen korkotasoon. Tällöin nettovarallisuudella ei olisi enää niin suurta vaikutusta huojennetun osingon määrään ja pääosin nettovarallisuuden kasvattamiseksi tehtyjen järjestelyjen kannattavuus laskisi ja määrät vähenisivät.

Myös talouskasvun näkökulmasta osinkoverojärjestelmää tulisi uudistaa investointien suhteen neutraalimmaksi. Osinkoverotuksen tulisi kohdella eri toimialojen yrityksiä ja investointeja yhdenmukaisemmin. Listaamattomien yhtiöiden jakaman osingon nykyinen verotus sisältää useita investointien, tuottavuuden ja talouskasvun kannalta haitallisia kannustimia. Yksinkertaisin tapa parantaa nykyistä järjestelmää olisi laskea nykyistä 8 prosentin tuottorajaa selvästi alemmas esimerkiksi sitomalla se matalariskiseen markkinakorkoon (mahdollisesti korotettuna pienellä riskipreemiolla). Myös veroasteikon euromääräinen yläraja (150 000 euroa) olisi perusteltua poistaa samassa yhteydessä. Tämän suuntainen ehdotus sisältyy yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän vuonna 2017 ehdottamaan malliin, joka poistaisi osinkoverojärjestelmään liittyviä keskeisimpiä ongelmia.

Nykyinen osinkoverojärjestelmä on myös tarpeettoman monimutkainen, joten sen yksinkertaistaminen olisi jo verojärjestelmän selkeyden vuoksi perusteltua. Osinkoverojärjestelmä vaatisikin kokonaisuudistamista sekä aikaa ja perusteellista harkintaa, eikä se siksi olisi toimiva ja nopea ratkaisu osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvaan osinkoverotuksen minimointiin. Vaikka listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta uudistettaisiin, osakevaihtoihin liittyvä ongelma ei poistuisi kokonaan. Nettovarallisuuden keinotekoisella kasvattamisella saavutettaisiin edelleen verohyötyä, jolloin arvostusperiaatteiden muuttaminen edellä kohdassa 4.1.1 kuvatuksi olisi tarpeellista ongelman poistamiseksi.

Veronkiertosäännöksen soveltaminen osakevaihtojärjestelyihin

Osakevaihdon lykkääntymisetu menetetään elinkeinoverolain 52 h §:n perusteella, mikäli on ilmeistä, että järjestelyn yksinomaisena tai yhtenä pääasiallisista tarkoituksista on ollut veron kiertäminen tai veron välttäminen. KHO linjasi vuosikirjaratkaisussaan KHO: 2017:78 ettei osinkoverotuksen keventämiseen tähtääviin osakevaihtojärjestelyihin voida kuitenkaan soveltaa elinkeinoverolain 52 h §:n veronkiertosäännöstä, sillä järjestelystä ei ollut syntynyt konkreettisia ja järjestelmälle vieraita veroetuja. Nykyisellään veronkiertosäännöksen soveltamiskynnys on suhteellisen korkea ja säännöstä on sovellettu varsin harvoin. Veronkiertosäännöstä olisi kuitenkin mahdollista muuttaa niin että sen avulla yksinomaan

verovälttelytarkoituksessa toteutettuihin saman intressipiirin välillä tehtyihin osakevaihtoihin pystyttäisiin teknisesti puuttumaan. Käytännössä tällainen elinkeinoverolain 52 h §:n (tai verotusmenettelylain (1558/1995) 28 §:n) muuttaminen olisi kuitenkin todennäköisesti yritysjärjestelydirektiivin tavoitteiden vastainen, sillä tällöin kansallinen lainsäädäntö asettaisi rajoitteita osakevaihtojärjestelyille, jotka eivät perustuisi direktiiviin. Tällöin kansallinen lainsäädäntö ei myöskään enää vastaisi direktiivin tavoitteita. Ongelman ratkaiseminen tapauskohtaisesti veronkiertosäännöksellä olisi lisäksi hallinnollisesti erittäin raskas toteuttaa.

Osakevaihtosäännösten soveltaminen vain ulkomaisiin osakevaihtoihin

Yritysjärjestelydirektiivi koskee vain rajat ylittäviä järjestelyjä, jolloin elinkeinoverolain 52 f §:n soveltamisala voitaisiin rajata vain rajat ylittäviin osakevaihtoihin. Tällöin kotimaisia pelkästään osinkoverotuksen minimoimiseksi tehtäviä järjestelyjä ei enää kannattaisi tehdä, sillä osakevaihdon lykkääntymisetu poistuisi eikä järjestelyllä saavutettaisi enää vastaavaa hyötyä kuin ennen. Kaikkien kotimaisten osakevaihtojen rajaaminen soveltamisalan ulkopuolelle olisi kuitenkin suhteeton toimenpide osinkoverotuksen minimointiin tähtäävien osakevaihtojärjestelyjen estämiseksi ja sillä estettäisiin myös kansalliset liiketaloudellisiin perustein tehtävät osakevaihdot. Sääntelymuutos johtaisi siihen, että rajat ylittävälle osakevaihdolle annettaisiin huomattava veroetu suhteessa kotimaisiin osakevaihtoihin. Vaihtoehtoa ei voida pitää toteuttamiskelpoisena, vaikka se direktiivin valossa olisikin mahdollista.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Kansalliset osakevaihtosäännökset perustuvat EU-alueella yritysjärjestelydirektiiviin ja ovat tältä osin yhteneväiset. Direktiivi ei kuitenkaan ota kantaa osakevaihdossa hankkivan yhtiön verotukseen, joten tältä osin sääntely voi vaihdella EU:n alueella. Muualla Euroopassa vastaavan tyyppistä osakevaihtojärjestelyjen avulla tapahtuvaa osinkoverotuksen minimointia ei kuitenkaan ole, sillä osinkoverohuojennusta ei ole muualla sidottu jakavan yhtiön nettovarallisuuteen.

Ruotsi

Ruotsissa luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille on omat osakevaihtosäännöksensä Ruotsin tuloverolain (Inkomstskattelag 1999:1229) 48 a ja 49 luvuissa. Säännökset koskevat järjestelyä, jossa yhtiö hankkii omistusosuuden toisesta yhtiöstä siten, että vastikkeena annetaan vastaanottavan yhtiön liikkeeseen laskemia omia osakkeita tai osuuksia. Annetun vastikkeen tulee olla markkinaehtoinen. Ruotsissa osakevaihtoa koskevasta lainsäädännöstä on vuoden 2006 alusta alkaen poistettu vaatimus siitä, että osakevaihdon yhteydessä maksettava rahavastike saisi olla enintään 10 prosenttia. Muutos johtui osittain siitä, että Ruotsin osakeyhtiölain uudistuksen (Aktiebolagslag 2005:551) yhteydessä luovuttiin osakkeiden nimellisarvosta. Lisäksi rahavastikkeen enimmäismäärän ylittyminen olisi käytännössä voitu ennen muutostakin välttää laatimalla kaksi erillistä sopimusta osakekaupasta ja osakevaihdosta. Nykysäännösten mukaan osakevaihdon yhteydessä maksettava korvaus voi olla osittain rahaa, mutta sille ei ole säädetty tiettyä enimmäisrajaa. Koko vastike ei säännöksen mukaan kuitenkaan voi olla rahaa. Verotuksen lykkäystä koskevia säännöksiä voidaan kuitenkin soveltaa ainoastaan niiden osakkeiden osalta, jotka vaihdetaan hankkivan yhtiön osakkeiksi. Hankkivan yhtiön verotuksessa osakkeet merkitään käypään arvoon.

Ruotsissa on lisäksi mahdollista toteuttaa veroneutraali osakevaihto ETA:n ulkopuoliseen valtioon tiettyjen lisäedellytysten täyttyessä. Hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön kotipaikan tulee ensinnäkin olla valtiossa, jonka kanssa Ruotsi on tehnyt verosopimuksen ja toiseksi yhtiön tulee

olla kyseisessä valtiossa Ruotsissa olevaan osakeyhtiöön verrattuna samankaltaisen verokohtelun alainen. Vaadittavaa verotuksen tasoa ei ole kuitenkaan tarkoin määriteltä Ruotsin lainsäädännössä, mutta käytännössä sen on ymmärretty olevan runsaan 10 prosentin luokkaa.

Tanska

Samoin kuin Ruotsissa, myös Tanskassa on poistettu osakevaihtoa koskevasta lainsäädännöstä vaatimus siitä, että osakevaihdon yhteydessä maksettava rahavastike saisi olla enintään 10 prosenttia. Aiemmin osakevaihdon yhteydessä enintään 10 prosentin käteisvastike on voitu jakaa osakkeenomistajien kesken siten, että yksittäiset osakkeenomistajat saavat vastikkeen yksinomaan käteisenä. Osakevaihdon yhteydessä mahdollisesti suoritettu rahavastike käsitellään osakkeiden myyntinä, jonka verollisuus määräytyy osakkeiden luovutusvoittojen verotuksesta annetun lain mukaan. Tanskassa hankittujen osakkeiden hankintamenosta ei säädetä lailla, vaan hankintameno määräytyy yleisen käytännön mukaisesti käypään arvoon.

Tanskassa on Ruotsin tavoin mahdollista toteuttaa veroneutraali osakevaihto ETA:n ulkopuoliseen valtioon tiettyjen lisäedellytysten täytyessä. Myös Tanskassa vaatimuksena on verosopimuksen olemassaolo sekä ulkomaisen yhtiön tulee yhtiömuodoltaan vastata tanskalaista osakeyhtiötä.

Norja

Norjan osakevaihtoja koskevan lainsäädännön mukaan osakkeiden vaihto voidaan toteuttaa verovapaasti, kun vähintään 90 prosenttia Norjassa sijaitsevan osakeyhtiön osakkeista vaihdetaan toisessa ETA-valtiossa sijaitsevan osakeyhtiön osakkeisiin. Sama koskee tapauksia, joissa hankkiva osakeyhtiö on Norjassa ja luovuttava osakeyhtiö on toisessa ETA-valtiossa. Osakevaihdossa annettavan muun vastikkeen kuin vastaanottavan yhtiön osakkeiden osuus saa olla enintään 20 prosenttia kokonaisvastikkeesta. Edellytyksenä on myös, että järjestely toteutetaan hankkivan yhtiön asuinvaltiossa verotuksen jatkuvuutta koskevien periaatteiden mukaisesti.

Norjan lainsäädäntö on vuoden 2011 alusta lukien mahdollistanut tietyt rajat ylittävät verovapaat osakevaihdot ETA:n ulkopuolelle. Verovapautta ei kuitenkaan sovelleta, jos osakevaihtoon osallistuvan yhtiön kotipaikka on ETA:n ulkopuolisessa alhaisen verotuksen maassa. Sama koskee yhtiötä, jonka kotipaikka on matalan verotuksen maassa ETA-alueella, jos yhtiö ei ole tosiasiallisesti sijoittautunut kyseiseen ETA-valtioon ja harjoita siellä todellista taloudellista toimintaa.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta

52 §. Pykälässä säädetään kotimaisten osakeyhtiöiden ja eri jäsenvaltioissa olevien yhtiöiden yritysjärjestelyistä. Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin osakevaihtosäännösten soveltamisesta myös silloin, kun osakevaihdossa osakkeita hankkiva yhtiö, kohdeyhtiö tai molemmat sijaitsevat muussa kuin Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. Yhtiön katsottaisiin sijaitsevan Euroopan talousalueen ulkopuolella, mikäli Suomen

lainsäädännön mukaan sen kotipaikka ei ole Suomessa ja Suomen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan se on Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva. Osakevaihtoa koskevia säännöksiä sovellettaisiin Euroopan talousalueen ulkopuolisten maiden osalta kuitenkin vain, mikäli pykälässä mainitut lisäedellytykset täyttyisivät.

Vaatimuksena olisi ensinnäkin, että hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön kotipaikan olisi oltava valtiossa, jonka kanssa Suomella on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Toiseksi vaadittaisiin, että hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö ovat velvollisia suorittamaan tulostaan veroa vähintään viisitoista prosenttia siinä valtiossa, jossa niillä on kotipaikka. Vaatimus ei täyttyisi, jos hankkiva yhtiö tai kohdeyhtiö ei ole itsenäinen verovelvollinen tai yhtiö on verovapaa tai sillä on mahdollisuus verotuksellisen asuinvaltionsa lainsäädännön perusteella valita verovapaus. Veron vähimmäismäärän tarkastelu tapahtuisi hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön verotuksessa sovellettua nimellistä verokantaa tarkastelemalla. Kolmanneksi hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön tulisi vastata yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä. Arvioitaessa, vastaako ulkomainen yhtiö yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä, lähtökohtana on, vastaako sen siviilioikeudellinen asema pääosin suomalaisen osakeyhtiön asemaa.

Pykälässä ei edellytettäisi, että molempien yhtiöiden olisi oltava samassa valtiossa. Ehdotetut lisäedellytykset vastaisivat sisällöltään pitkälti Ruotsin veroneutraalin osakevaihdon lisäedellytyksiä.

52 f §. Pykälän 1 momentissa säädetään osakevaihtosäännöksen soveltamisedellytyksistä. Momenttia muutettaisiin rahavastikkeen enimmäismäärän osalta. Osakevaihdoissa voitaisiin vastikkeena antaa rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 50 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua omaa pääomaa. Rahavastikkeen enimmäismäärä suhteutettaisiin siis omaan pääomaan kirjattavaan merkintämaksuun nykyisen osakepääomaan merkittävän määrän sijaan. Muutoksella ei olisi tarkoitus muuttaa rahavastikkeen määräytymistä nykyisestä, vaan rahavastike laskettaisiin jatkossakin johdonmukaisesti kokonaisvastikkeesta kuten sulautumisessa ja jakautumisessa. Maksetun rahavastikkeen osalta osakevaihtoa pidettäisiin edelleen veronalaisena luovutuksena.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön määritelmät. Määritelmien lisäämisellä ei ole vaikutusta säännöksen sisältöön. Hankkivalla yhtiöllä tarkoitettaisiin osakeyhtiötä, joka hankkii elinkeinoverolain 52 f §:n mukaisella osakevaihdoilla toisen osakeyhtiön osakkeita. Kohdeyhtiöllä taas tarkoitettaisiin sitä yhtiötä, jonka osakkeita osakevaihdoilla hankitaan.

Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin etuyhteysosapuolten välisessä osakevaihdoissa osakkeita hankkineen yhtiön verotuksessa käytettävästä kohdeyhtiön hankintamenosta. Jos osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, osakkeita hankkineen osakeyhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidettäisiin kohdeyhtiön osakevaihtoa edeltänyttä verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Kohdeyhtiön osakevaihtoa edeltänyt hankintameno laskettaisiin osakevaihdoissa osakkeita luovuttaneiden osakkeenomistajien yhteenlasketusta hankintamenosta.

Osakevaihdon osapuolten katsottaisiin olevan etuyhteydessä toisiinsa, jos osakevaihdon osapuolella olisi yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella olisi yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta molemmissa osapuolissa. Osapuolella katsottaisiin olevan määräysvalta toisessa osapuolella silloin, kun se

välittömästi tai välillisesti omistaisi yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä olisi välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Mikäli etuyhteysmääritelmä täyttyy osakevaihdon hetkellä tai sen seurauksena, osakkeita hankkineen osakeyhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidettäisiin kohdeyhtiön osakevaihtoa edeltänyttä verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa.

Etuyhteysmääritelmän tarkoituksena on kohdistaa ehdotettu muutos vain osinkoverotuksen minimointiin tähtääviin osakevaihtoihin, eikä rajoittaa perusteettomasti riippumattomien osapuolten välisiä liiketaloudellisiin perustein tehtäviä osakevaihtoja. Mikäli ehdotettua rajausta pyritäisiin kiertämään erilaisilla uusilla järjestelyillä, voitaisiin näihin keinotekoisiiin tilanteisiin soveltaa yleisiä veronkiertosäännöksiä.

Säännöstä ehdotetaan sovellettavan sen voimaantulon jälkeisiin osakeluovutuksiin. Säännöksellä olisi siten vaikutusta osakevaihdolla jo hankittujen osakkeiden hankintamenoon. Muutosta ehdotetaan sovellettavaksi kuitenkin vain 1.1.2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin, sillä osakevaihtoa edeltävän hankintamenon selvittäminen sekä etuyhteysmääritelmän arviointi vanhempien osakevaihtojen osalta voisi muodostua hankalaksi. Osakevaihdosta saadut veroedut ovat lisäksi suurimmillaan osakevaihtoa seuraavina verovuosina, ja järjestelystä saatavan hyödyn määrä alenee mitä enemmän järjestelystä on kulunut aikaa. Tämän vuoksi säännöksen ulottamista ennen vuotta 2017 toteutettuihin osakevaihtoihin ei voida pitää tarkoituksenmukaisena eikä tarpeellisena sääntelyn tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

7.2 Laki varojen arvostamisesta verotuksessa

3 §. Yhtiön varojen arvostaminen. Lain 3 §:ssä säädetään varojen arvostamisesta osakeyhtiön nettovarallisuutta laskettaessa. Pykälään lisättäisiin uusi 9 momentti, jossa säädettäisiin etuyhteydessä toisiinsa olevien osapuolten välisessä osakevaihdossa hankittujen osakkeiden arvostamisesta. Mikäli osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, arvostettaisiin osakevaihdossa hankitut kohdeyhtiön osakkeet hankkivalla yhtiöllä osakevaihtoa edeltävään poistamattomaan hankintamenoon. Poistamattomalla hankintamenolla tarkoitettaisiin osakkeita luovuttaneen osakkeenomistajan osakevaihtoa edeltävää luovutettujen osakkeiden verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa.

Osakevaihtoa edeltävä poistamaton hankintameno huomioitaisiin myös 6 momentin mukaista arvovertailua tehtäessä. Pykälän 6 momentissa säädetään muuhun kuin vaihto- tai sijoitusomaisuuteen kuuluvien julkisesti noteerattujen arvopapereiden ja sijoitusrahasto-osuuksien sekä yhtiön osakkeiden arvostamisesta yhteenlaskettuun laissa tarkemmin määritellyyn vertailuarvoon, jos se on yhteenlaskettua hankintamenoa suurempi.

Etuyhteysmääritelmä sekä soveltamisen ajallinen rajausta vastaisivat elinkeinoverolain 52 f §:n 3 momentissa säädettyä. Säännöksellä olisi siten vaikutusta osakevaihdolla jo hankittujen osakkeiden arvostamiseen. Säännöstä ehdotetaan sovellettavan sen voimaantulon jälkeen päätetyn osingonjaon verotukseen.

12 §. Osakepääoman muutokset. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin verovuoden aikana merkittyjen uusien osakkeiden arvostamisesta osakevaihdon yhteydessä. Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut elinkeinoverolain 52 f §:n tarkoittaman osakevaihdon yhteydessä ja osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, osakkeita hankkineen yhtiön vastikkeena antamien uusien osakkeiden matemaattiseksi arvoksi katsotaan

hankittujen osakkeiden osakevaihtoa edeltänyt verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa jaettuna yhtiön vastikkeena antamien osakkeiden lukumäärällä.

Etuyhteydellä tarkoitettaisiin samaa kuin edellä elinkeinoverolain 52 f §:n 3 momentin perusteluissa on todettu.

14 §. Muutoksenhaku. Pykälässä säädetään osakeyhtiön muutoksenhakuoikeudesta oman osakkeensa matemaattiseen arvoon. Pykälään lisättäisiin osakeyhtiölle oikeus hakea muutosta myös oman osakkeensa vertailuarvoon vastaavalla tavalla kuin se saa hakea muutosta osakkeen matemaattiseen arvoon. Pykälä vastaisi asiasisällöltään aikaisempaa varallisuusverolain 27 §:n 6 momenttia.

8 Voimaantulo

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Arvostamislain 3 §:n 9 momentin ja 12 §:n 2 momentin muutosta sovellettaisiin yhtiön varojen arvostamiseen lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen sekä sellaisen osingonjaon verotukseen, josta on päätetty lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Muutoksella olisi vaikutusta osakevaihdolla 1.1.2017 tai sen jälkeen hankittujen osakkeiden arvostamiseen.

Elinkeinoverolain 52 f §:n 5 momentin muutosta sovellettaisiin hankintamenon määrittämiseen lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen. Muutoksella olisi vaikutusta osakevaihdolla 1.1.2017 tai sen jälkeen hankittujen osakkeiden hankintamenon määrittämiseen.

Elinkeinoverolain 52 ja 52 f §:n 1 momentin muutoksia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa.

Arvostamislain 14 §:n muutosta sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

9 Suhde muihin esityksiin

9.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 f §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1077/2008, sekä
lisätään 52 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1137/2005, uusi 3 momentti ja 52 f §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1077/2008 ja 218/2012, uusi 5 momentti seuraavasti:

52 §

Lain 52 f §:ää sovelletaan jäljempänä mainituin rajoituksin myös silloin, kun joko hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön tai molempien kotipaikka ei Suomen lainsäädännön mukaan ole Suomessa ja Suomen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan se on Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva, jos:

1) hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön kotipaikka, sen ollessa muualla kuin Suomessa, on valtiossa, jonka kanssa Suomella on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus;

2) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö ovat ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollisia suorittamaan tulostaan veroa vähintään viisitoista prosenttia siinä valtiossa, jossa niillä on kotipaikka; ja

3) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö vastaavat yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä.

52 f §

Osakevaihdon tarkoitetään järjestelyä, jossa osakeyhtiö (*hankkiva yhtiö*) hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön (*kohdeyhtiö*) osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 50 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua omaa pääomaa.

Jos osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, osakkeita hankkineen osakeyhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidetään niiden osakevaihtoa edeltävää verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos osakevaihdon osapuolella yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta molemmissa osapuolissa. Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolella silloin, kun se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa myös, mikäli määräysvalta tai osakeomistus täyttyy osakevaihdon seurauksena. Säännöstä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 52 §:ää ja 52 f §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa.

Lain 52 f §:n 5 momenttia sovelletaan osakkeiden hankintamenon määrittämiseen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

2.

Laki

varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 14 §, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 966/2006, 1582/2019 ja 311/2019, uusi
9 momentti, jolloin nykyinen 9 momentti siirtyy 10 momentiksi ja 12 §:ään uusi 2 momentti
seuraavasti:

3 §

Yhtiön varojen arvostaminen

Jos yhtiö on hankkinut osakkeita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa, ja osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, katsotaan hankittujen osakkeiden arvoksi niiden osakevaihtoa edeltävä poistamaton hankintameno. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos osakevaihdon osapuolella yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa on toisessa osapuolessa määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta molemmissa osapuolissa. Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolessa silloin, kun se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa myös, mikäli määräysvalta tai osakeomistus täyttyy osakevaihdon seurauksena. Edellä 6 momentissa tarkoitettua tilanteesta osakevaihtoa edeltävä poistamaton hankintameno otetaan huomioon yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa laskettaessa. Säännöstä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin.

12 §

Osakepääoman muutokset

Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut yhtiön hankkiessa osakkeita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisen osakevaihdon yhteydessä, ja osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa edellä 3 §:n 9 momentin mukaisesti, yhtiön vastikkeena antaman uuden osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan hankittujen osakkeiden osakevaihtoa edeltävä verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa jaettuna yhtiön vastikkeena antamien osakkeiden lukumäärällä.

14 §

Muutoksenhaku

Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 3 §:n 9 momenttia ja 12 §:n 2 momenttia sovelletaan yhtiön varojen arvostamiseen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen sekä tuloverolain (1535/1992) 33 b §:n mukaisen osingonjaon verotukseen, josta on päätetty lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Lain 14 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Petteri Orpo

Valtiovarainministeri Riikka Purra

1.

Laki

elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 f §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1077/2008, sekä
lisätään 52 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1137/2005, uusi 3 momentti ja 52 f §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1077/2008 ja 218/2012, uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 §

52 §

Lain 52 f §:ää sovelletaan jäljempänä mainituin rajoituksin myös silloin, kun joko hankkivan yhtiön tai kohdeyhtiön tai molempien kotipaikka ei Suomen lainsäädännön mukaan ole Suomessa ja Suomen ja Euroopan talousalueen ulkopuolisen valtion välisen kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan se on Euroopan talousalueen ulkopuolella sijaitseva, jos:

1) hankkivan yhtiön ja kohdeyhtiön kotipaikka, sen ollessa muualla kuin Suomessa, on valtiossa, jonka kanssa Suomella on verovuonna voimassa kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus;

2) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö ovat ilman valintamahdollisuutta ja vapautusta velvollisia suorittamaan tulostaan veroa vähintään viisitoista prosenttia siinä valtiossa, jossa niillä on kotipaikka; ja

3) hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiö vastaavat yhtiömuodoltaan suomalaista osakeyhtiötä.

52 f §

Osakevaihdon tarkoitetään järjestelyä, jossa osakeyhtiö hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet toisen yhtiön kaikkien osakkeiden

52 f §

Osakevaihdon tarkoitetään järjestelyä, jossa osakeyhtiö (*hankkiva yhtiö*) hankkii sellaisen osuuden toisen osakeyhtiön (*kohdeyhtiö*) osakkeista, että sen omistamat osakkeet tuottavat enemmän kuin puolet

tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin kymmenen prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua osakepääomaa.

toisen yhtiön kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä, tai, jos osakeyhtiöllä jo on enemmän kuin puolet äänimäärästä, hankkii lisää tämän yhtiön osakkeita ja antaa vastikkeena toisen yhtiön osakkeenomistajille liikkeeseen laskemiaan uusia osakkeitaan tai hallussaan olevia omia osakkeitaan. Vastike saa olla myös rahaa, ei kuitenkaan enempää kuin 50 prosenttia vastikkeena annettujen osakkeiden nimellisarvosta tai nimellisarvon puuttuessa osakkeita vastaavasta osuudesta maksettua omaa pääomaa.

Jos osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, osakkeita hankkineen osakeyhtiön verotuksessa kohdeyhtiön osakkeiden hankintamenona pidetään niiden osakevaihtoa edeltävää verotuksessa poistamatta olevaa hankintamenon osaa. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos osakevaihdon osapuolella yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa on toisessa osapuolella määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta molemmissa osapuolissa. Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolella silloin, kun se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa myös, mikäli määräysvalta tai osakeomistus täyttyy osakevaihdon seurauksena. Säännöstä sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Lain 52 §:ää ja 52 f §:n 1 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2026 toimitettavassa verotuksessa.

Lain 52 f §:n 5 momenttia sovelletaan osakkeiden hankintamenon määrittämiseen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

2.

Laki

varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 14 §, sekä
lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 966/2006, 1582/2019 ja 311/2019, uusi
9 momentti, jolloin nykyinen 9 momentti siirtyy 10 momentiksi ja 12 §:ään uusi 2 momentti
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Yhtiön varojen arvostaminen

Yhtiön varojen arvostaminen

Jos yhtiö on hankkinut osakkeita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisessa osakevaihdossa, ja osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, katsotaan hankittujen osakkeiden arvoksi niiden osakevaihtoa edeltävä poistamaton hankintameno. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa, jos osakevaihdon osapuolella yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa on toisessa osapuolessa määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta molemmissa osapuolissa. Osapuolella on määräysvalta toisessa osapuolessa silloin, kun se välittömästi tai välillisesti omistaa yli puolet toisen osapuolen pääomasta tai sillä on välittömästi tai välillisesti yli puolet toisen osapuolen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa myös, mikäli määräysvalta tai osakeomistus täyttyy osakevaihdon seurauksena. Edellä 6 momentissa tarkoitettussa tilanteessa osakevaihtoa edeltävä poistamaton hankintameno otetaan huomioon yhteenlaskettua poistamatonta hankintamenoa laskettaessa. Säännöstä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

sovelletaan 1 päivänä tammikuuta 2017 tai sen jälkeen toteutettuihin osakevaihtoihin.

12 §

12 §

Osakepääoman muutokset

Osakepääoman muutokset

Jos osakepääoman korottaminen on tapahtunut yhtiön hankkiessa osakkeita elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 f §:n mukaisen osakevaihdon yhteydessä, ja osakevaihdon osapuolet ovat etuyhteydessä toisiinsa edellä 3 §:n 9 momentin mukaisesti, yhtiön vastikkeena antaman uuden osakkeen matemaattiseksi arvoksi katsotaan hankittujen osakkeiden osakevaihtoa edeltävä verotuksessa poistamatta oleva hankintamenon osa jaettuna yhtiön vastikkeena antamien osakkeiden lukumäärällä.

14 §

14 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

Poiketen siitä, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995) säädetään muutoksenhakuun oikeutetuista, osakkeen matemaattiseen arvoon ja vertailuarvoon saa hakea muutosta myös osakeyhtiö, jonka osakkeen arvosta on kysymys.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Lain 3 §:n 9 momenttia ja 12 §:n 2 momenttia sovelletaan yhtiön varojen arvostamiseen voimaantulopäivänä tai sen jälkeen sekä tuloverolain (1535/1992) 33 b §:n mukaisen osingonjaon verotukseen, josta on päätetty lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Lain 14 §:ää sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2025 toimitettavassa verotuksessa.